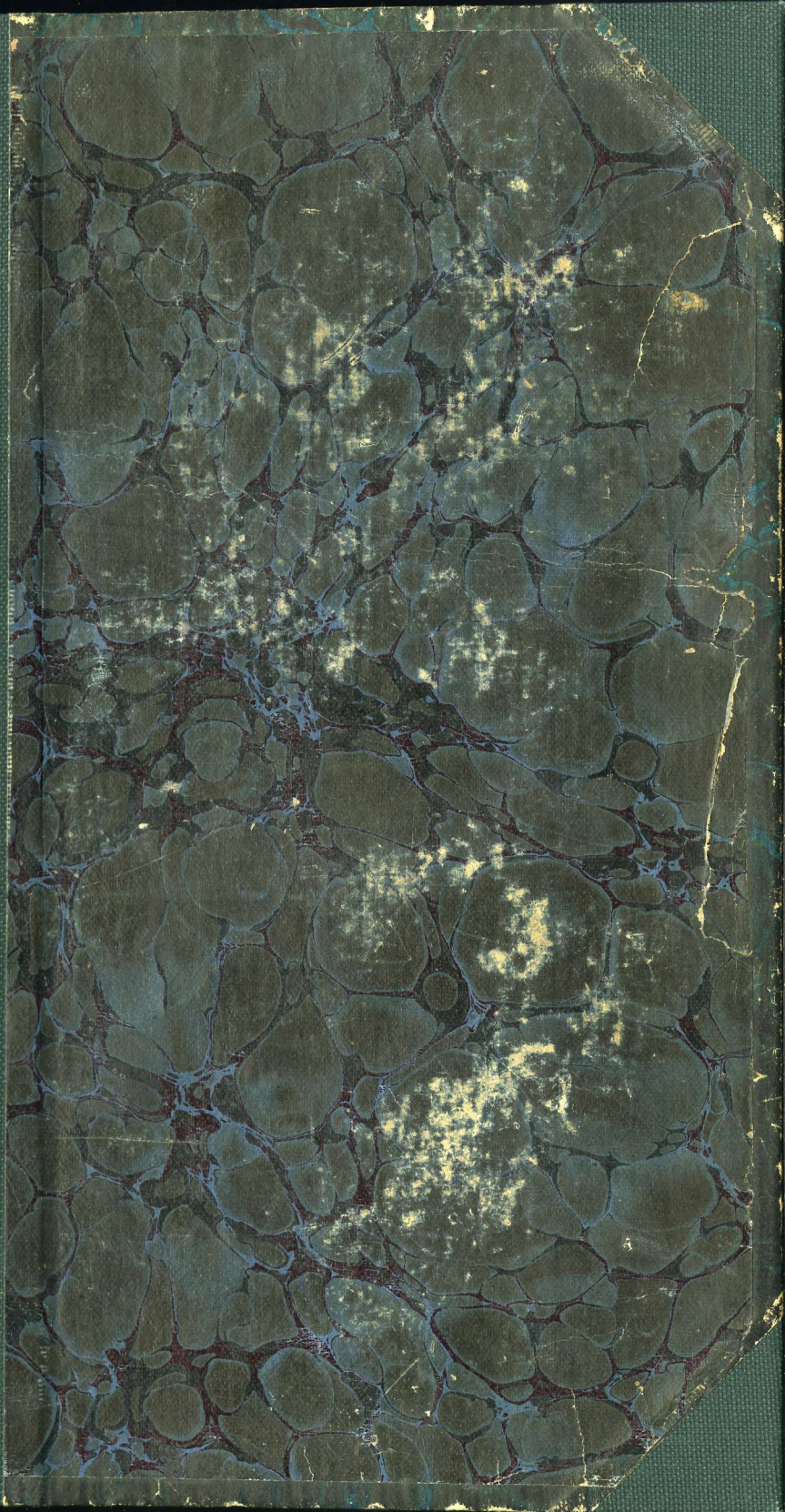


Politikai
röpiratok.

32.



17

DEÁK FERENCZ

EMLÉKEZETE.



12.

PÁPÁN,

A REF. FŐTANODA BETŰIVEL NYOMT. DEBRECZENY K.
1876.

Az igaznak emlékezete áldott.

Példabeszéd X. 7.

Az igazság kiragad a halálból.

Példab. XI. 4.

Az igazak mint a nap, fényleni fognak az ő atyjok országában.

Máté evang. XIII. 43.

GYÁSZBESZÉD

MELYET

DEÁK FERENCZ

GYÁSZÜNNEPÉLYE

ALKALMÁVAL

1876-dik évi februárhó 5-diken

A PÁPAI

REF. GYÜLEKEZET TEMPLOMÁBAN

ELMONDOTT

LISZKAY JÓZSEF

NEVEZETT EGYHÁZ LELKÉSE.

Megszűnt a mi szívünk öröme. — elesett fejünk koronája: jaj most nekünk!

Jeremiás siralmai V. 16.

Menjeteek fiaim Scipio temetésére, nagyobb hazafit nem fogtok temetni soha.

Metellus.

Vezérünk volt, elment és elesett!
Eshetik el több is még, de hiába,
Megindult már, s megy a sereg nyomába.
Félre hát a gyászszal, a szemfedőre
Nézzetek csak, ez van rajta: Előre!

Vecsei 8

ELŐIMA.

Fájó szívvel, megtört kedélylyel állunk előtted élet és halál ura! mert sirban porlik a legnemesebb szív, mely végig érettünk és honáért dobogott, — őseihez tért meg a bajnok, kinek szeplőtlen jelleme, önzetlen hazafisága nevet szereztek neki, még dicsőbbet nekünk, fényt kölcsönöztek nevének, még ragyogóbbat honának.

És most hol keressünk vigaszt, mely fájdalomunkat enyhítse, — gyógyírt, mely szívünk vérző sebeit hegessze!

Szent atyánk! a valláshoz jövünk, mert általa tudjuk, hogy *porba hull rissza a halandó, környezze bár fény, vagy sújtsa*

nyomor, — a valláshoz, mely lelkesülten hirdeti: az erény keresztül tör a sír ködein, s számára eget kér. — s ismét a valláshoz, mely buzdítólag zengi: az igaznak emlékezete áldott.

Ezt kérjük tőled jutalmúl ama férfiú számára is, kinek ravatala felett nemzetünk folyvást gyászban áll, — minket pedig a dicsőült utódait taníts emléket azáltal örökíteni meg hálás szivünkben. hogy honszerelem, jogérzet, törvénytisztelet, s vallásos jellemünk által igyekezzünk tovább építeni a hazát, s fejleszteni alkotmányos életét, mi az ő vágyai, ohaja, s törekvéseinek is egyedüli czélja volt. Amen.

Alapige:

II. Sámuel 3. 38.

Nem tudjátok-e, hogy fejedelem, még pedig nagy fejedelem esett el ma Izraelben?

Nem tudjátok-e, hogy fejedelem, még pedig nagy fejedelem esett el ma Izraelben? így szólt vitézeihez Dávid a nagy király, dült kebellet, s könnyes szemekkel állva hü vezére Ábner porrészei felett.

Nem tudjátok-e gyászoló polgártársim! hogy hazánk Deák Ferenczben szinte fejedelmét, habár koronázatlan fejedelmét veszíté el?

És ha megosztá a nagy király fájdalmát busongó népe, sirván keservesen, — nekünk is, kezdve a királyon, s le az utolsó polgárig, nincs e napon egyebünk, mint a mély gyász, s a pótolhatlan veszteség feletti köny és fájdalom.

A történet muzája van hivatva, az államférfi tetteit, s a nemzet irányában kivított érdemeit ércztáblákra jegyezni, hogy általok mi és utódaink tanuljunk tettere buzdulni. De ma fásult helyzetünkben, elég tőlünk annyi, ha a veszteséget nagyszerűség-

ben átérezni, szent fogadást tenni, s lelkesülni képesek vagyunk.

E szellem s irányban leend tartva imaszerű elmélkedésem.

Mindenható isten! a honfikebel méltó tájdalma nehezedik idegzetünk s egész valónkra, haj mert nem birjuk többé a férfit, ki mint ifju az ész és jog fegyvereivel küzdve a népjogért, a hontalan lengyeleknek menhelyet követelt e haza földén.

Örökre elvesztők a bajnokot, ki a polgári szabadság, testvériség s jogegyenlőség zászlóját oly bátran és magasan lobogtatá, mint előtte még senki, s utána is csupán egy a lelkesek sorából.

Nem birjuk többé az államférfit, kit éles, és a dolog mélyébe ható ész, dús ismeretkincs, bölcs mérséklet, páratlan szerénység, saját személyének a közügy melletti teljes feledése, s örök vitor kedélye már mint ifjut vezérszerepre emeltek.

A fegyver zöreijében, s a harczkürtök zajában elnémul a jog, s gyászol a tudomány. A nagy hazafi is mint békeapostol megkísérté a szabadságharcz kezdetén ügyünk békés kiegyenlítését, de a győzelem mámorában önhitté vált hadvezértől elutasítatván, többé szerepre nem vállalkozott, — a

kényuralom közegeit pedig nem ismerte el jogosultaknak arra, hogy nemzeti ügyeinkbe avatkozzanak. Magányba vonulva hát, szellemi buvárlatainak, s fel nem adott honfiúi reményeinek élt, zengve gyakran a költővel:

Oh én szeretlek néma bánatodban
 Hazám! szeretlek könyeid között, —
 Égön szeretlek özvegy fátyolodban
 Mély keserved a melybe költözött, —
 Bájlón mosolygasz, bár sorsod kemény
 Él még a sir felett is egy remény.*)

E reménytől lelkesülve, midőn a fejedelem és nemzet feledve a multat, egyezsége nyujták ki karjaikat, a nagy hazafi mint az új korszak messiása nyilt sisakkal lépett a küzdterre, békejobbot nyujtva a hatalomnak, de határozottan követelve a jogfolytonosságot, az ország határainak épségét, s az alkotmány sértetlen visszaállítását.

És midőn szent atyánk! védpaizsod alatt, a bölcs vezér népét ez úton az ígélet földjére bevezeté, nem vonult vissza mint a római Cincinnatus, hanem folyvást hatott, alkotott, gyarapított, hogy viruljon a haza, s nemzete a kulturállamokkal versenyt állhasson.

*) Eötvös.

S hogy honpolgári hivatását becsülettel végezte, ime, ki mint ifju, a nemzetek jogait védte, mint agg hatytyudalában a vallás és lélekismeret szabadságát hirdette, mint haldokló, a vallás legszabadsabb, mert legemberibb s legmagasztosabb értelmezését adta, a szív és érzelem ügyeül jelezvén azt. *)

S ki tudja, e határozott nyilatkozat, még inkább folytatása, s épen e válságos időben, nem a vallás-eszmék fejlesztése s tisztázásához, s a vallásügy gordiusi csomója szerencsés megoldásához ohajtott-e kulcsot s biztos utat jelölni? Ámde bölcsünk ajkain a szó megfagyott, s így a titok vele együtt sirba szállt.

Ennyi s ily megrendítő a mi veszteségünk! ezért állt a temetkezés felett gyászban a nemzet, — s ezért van okunk kérdeni a költővel:

Teremt-e Isten több magyart,
Mig e világ, mig napja tart,
Ha ezt is elhivá?! **)

De nem szállunk perbe veled sorsunk nagy istene! hogy e fényben s dicsőségben oly gazdag életnek határt jelölél, — de sőt köszönjük, hogy

*) Ellenőr, január 30, 1876.

**) Tompa.

vezérünk nem a pálya küszöbén, nem a küzdelem közepette, hanem nemes harcát megharcolva, futását dicsően bevégezve, hetvenkét év nehéz fáradalmai után tért meg őseihez, — és köszönjük, hogy őt első sorban nekünk s e hazának adád.

Azért engedd most nemzeti büszkeséggel állanunk a sir felett, melyben nemzetünk Mózese pihen, ki negyven éven túl virrasztott szunnyadás nélkül a nemzet élete és jogai felett, — a sir felett, melyben századunk Aristidese nyugszik, ki örömben és fájdalomban kizárólag hazájának élt, — a sir felett, melyben ama szerény polgár hamvad, kinek homlokát az európai közvélemény elismerése, a fejedelmi pár magas méltánylata, s a nemzet hálakönyeciből font koszoru övedzi, koszoru, melynek zöld lombjait nem hervasztja el a rideg tél, nem a sötét halál, s nem az időnek mindent megemésztő vafoga.

E sirhoz zárandokoljon el vezekleni a gyáva, ki a ragyogó napban is sötét foltot keres; — a nyulszívű, ki a legparányibb akadálytól is félénken visszariad: — s a szűkkeblű önző, ki a legmagasabb ügyben is csak jutalomért, a mammon, czím és rang csillogó fénye s muló ragyogásaért tud felmelegülni.

Ezek vezekleni, mi ellenben lelkesülni s szent fogadást tenni szálljunk el gondolatban a nagy halott sirjához, hogy hozzá szívben, lélekben, s jellemben méltók lenni törekvendünk.

De nem megyünk magunk, karjainkra füzve velünk visszük az ifju nemzedéket, hogy tanuljon szegény lenni a gazdaságban, s e ritka tulajdont örökölje azon férfitól, ki e hazában, melyet számunkra visszaserzett, utoljára nem hirt egy arasznyi földet, mint nem hirt a megváltó sem saját honában, s ki anyagilag szegényebbül halt el, mint született, ismét mint jézus, — igen velünk visszük ifjainkat, hogy tanuljanak önértetet s önzetlen honszerelmet ismét azon férfitől, ki midőn egy birodalom sorsa felett rendelkezett: nem várt s nem fogadott el más jutalmat azon kívül, mit a hitven teljesített kötelesség érzete az öntudatnak nyujt.

S hogy mi nagyok és kicsinyek hivatásunknak megfelelhessünk: jó atyánk! szedd szét millió és millió parányokra, s oszd el közöttünk a nagy hazafi szellemét, elég leend ez arra, hogy mindnyájunkat a becsület, a munka s önfeláldozás nemes harczában megvédjen, lelkesítsen, s győzelemre vezessen. Amen.

UTÓFOHÁSZ.

Isten jó atyánk! ha a szív teljességéből szólnak az ajkak: te a könyörgő őszinteségét méltányolva kérelmét teljesíted. Ilyen ohajtott lenni elrebegett gyászimánk is: oh hallgasd meg azt kegyelmesen.

Legyen hát a felejthetlen szendergő porai felett könnyü a föld, s alatta álma szép és virágos, s emléke szent ereklje a nemzet szívében.

Mi általunk a magyar faj miliói által egyedül azzal leend igazolva, ha törvényes fejedelmünk iránt törhetlen hűséget, a törvény iránt őszinte tiszteletet, a valódi munka s jellemtisztaság iránt fogékony keb-

let, s a kebelben kitarató vonzalmat ápolandunk, — s ha szívoltárunkon vesztatüzként fog égni a haza bölcsének jelszava: *a hazáért mindent, míg a hazát semmiért sem szabad kockára tenni. Amen. *)*

*) E beszéd tartatott a városi hatóságnak folyó hó 1-én hozott, s a szerzővel 2-kán közlött határozata folytán.

Ára 10 kr.

*A begyűlendő összeg „Deák Ferencz alapítvány” cím
alatt a reform. elemi iskola javára fog gyűmölcsözni.*

TABLE OF CONTENTS

PREFACE

1880

CHAPTER I. THE HISTORY OF THE UNITED STATES

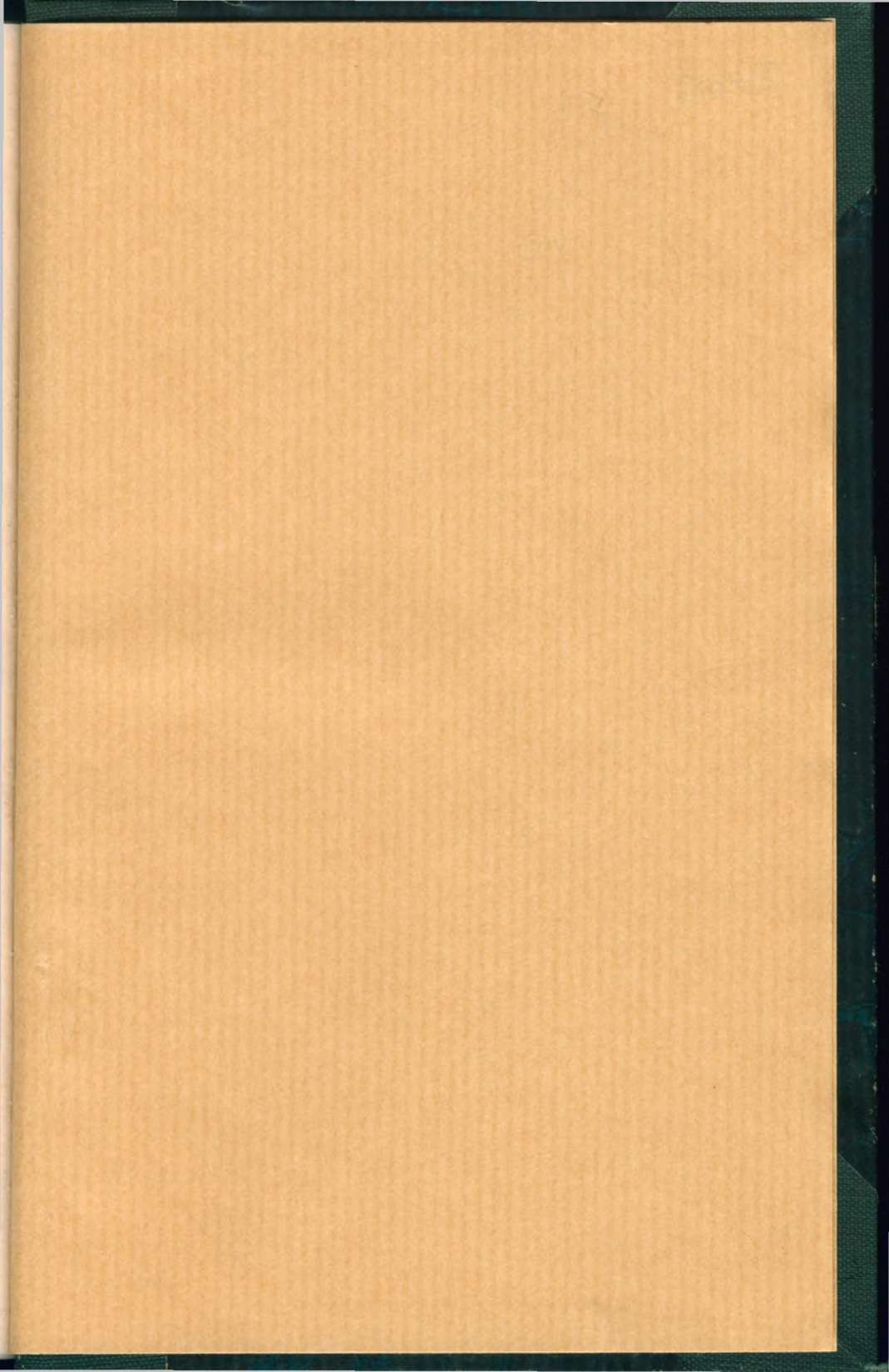
1881

1882

1883

1884

1885



2012

Restoridho: F.S.E.K.

Weigel József

Uj kates:

Ev: 2008.01.

Kiemelt töredék:

